

ГЕНДЕРНА ПРОБЛЕМАТИКА В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Власова О.П., Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

Відзначаючи суперечливість поглядів Платона на жінок, учені вважають, що він був одним з найрадикальніших патріархатних мислителів. З одного боку, деякі його висловлювання з приводу освіти та ролі жінок-стражів є революційними не лише для його часу, але й для наступних століть. З іншого боку, Платон пише, що жіноча стать створена з душ найбільш грішних та нерозумних чоловіків. Таким же чином твердження про те, що жінки від природи вдвічі гірші за чоловіків, не узгоджується з радикальною ідеєю про те, що жінок можна ввести до кола високопоставлених правителів-філософів ідеальної держави. На думку Платона, введення спільності дружин і дітей у «справедливій державі» дозволило б перебороти жадібність і прагнення правителів діяти в інтересах своїх дружин і дітей. Саме в цьому він бачить основну погрозу для здійснення ідеальної соціальної утопії.

Яке значення надавали сучасники ідеям Платона видно з того, що Аристотель вважав за потрібне зупинитися на них докладно і піддати розбору. Аристотель визнає, що виключення жінок із громадського життя обумовлено їхньою роллю домогосподарок, «виховательок», а також відсутністю вільного часу. Але для Аристотеля значно більш важливою причиною була відсутність у жінок здатності до раціонального дискурсу. Оскільки держава існує

як сфера діяльності логосу, жінки з їх відсутністю логосу не можуть брати участь у громадському житті.

Амбівалентна репрезентація жінки в культурі середньовіччя була викликана, з одного боку, ідеалізацією жінки як незайманої (Діви Марії), а, з іншого, – розумінням жіночого як вторинного, маргінального, більш того, «природно порочного» (образ спокусниці).

Проводячи паралелі між владою короля і владою батька сімейства, патріархат стверджував, що влада монарха, основана на владі патріархату, узаконювалась найбільш авторитетним соціальним інститутом – сім'єю. У даній патріархатній теорії не було місця вільним індивідам – жінкам.

Гобс – єдиний теоретик, прихильник теорії договору, який почав з припущення, що не існує природної переваги чоловіків над жінками. У природному стані жіночі індивідууми так само вільні і рівні, як і чоловічі.

За Гобсом, походження родини має характер угоди. «Родина» створюється не через продовження роду, а через завоювання. Гобс наполягав на тому, що жодна людина не може мати двох панів і, отже, тільки один батько має владу над дитиною. За Гобсом, у природному стані це право належить матері, а не батькові. Гобс стверджував, що кожна жінка, що виношує дітей, стає їм і матір'ю, і паном. Таким чином, Гобс виступав проти батьківського права, але він не торкався іншого виміру патріархату – шлюбного права. Походження патріархатної оборонної держави в теорії Гобса ведеться від завоювання і поневолення жінок та їхнього цивільного підпорядкування як дружини.

Гобс є патріархатним теоретиком у сучасному розумінні, і його висновки дали необхідне теоретичне обґрунтування патріархатному громадянському суспільству. Дуже важливим є те, що Гобс, використовуючи традиційну патріархатну мову, перший серед великих філософів нової епохи заявляє, що за природою чоловіки і жінки є рівними.

Історично склалося так, що саме чоловіки захищали й утримували завоювання, встановлюючи тиранію. Так, м'якість і людяність жінок стала причиною їхнього повного усунення від справ щодо керування державою.